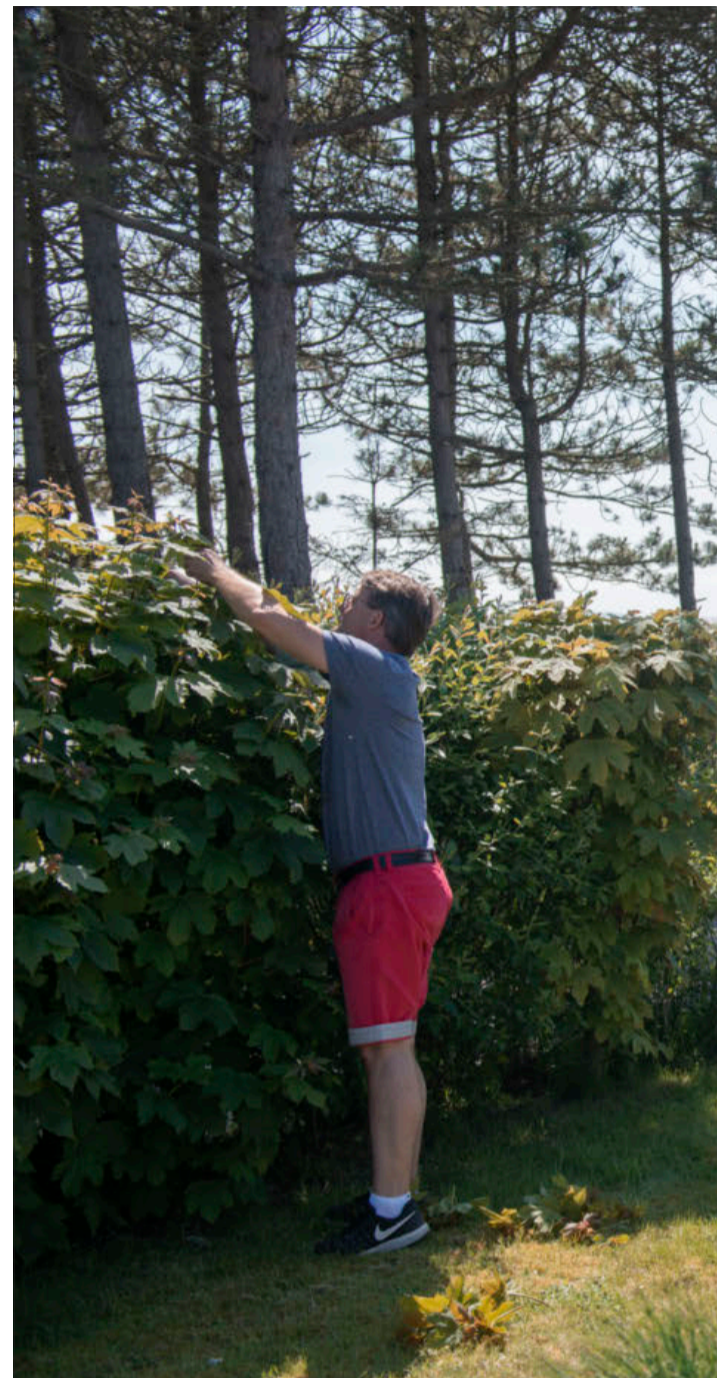

Vandet presser sommerhusejere fra alle sider - og de skal selv betale for at holde det væk

Hundredvis af sommerhusejere syd for Ebeltoft skal investere millionbeløb for at sikre ejendommene mod stigende vandstand og ekstrem regn. Oprettelsen af klimalav og bedre finansieringsordninger skal gøre processen lettere for både dem og mange andre i samme situation.

INDBLIK

LARS FROM
KLAUS DOHM

lars.from@jp.dk
klaus.dohm@jp.dk

En varm og tør sommerdag er der skønt at være hos sommerhusejer Henrik Jeppesen ved Gåsehage lige syd for Ebeltoft på Djursland.

Men vand fra alle sider rykker tættere på. I Gåsehage, der ikke ligger meget højere end vandspejlet på havoverfladen blot få hundrede meter væk, er både det opstigende grundvand og havvandet blevet sværere at holde på afstand. Og som i mange andre kystnære sommerhusområder tyder alting på, at problemerne kun vil vokse i de kommende år på grund af klimaforandringer, stigende havvandstand og kraftigere regnskyll. Regningen kan blive dyr.

I Gåsehage skal der i første omgang bygges et højere dige. Senere venter formentlig andre og meget dyrere investeringer.

I det lille, blå træhus på Gåsehagevej nyder også Henrik Jeppesen og hans hustru, Lisbeth, det gode vejr og livet i det sommerhus, som de købte for fem år siden. For parret og deres voksne børn er sommerhuset et fristed. Foruden havet næsten lige uden for døren er der både hede og skov bag husene.

»Vi går lange ture, hver gang vi er der, uanset om det regner eller sner. Vi får ro i sjælen ved at gå langs vandet,« fortæller Henrik Jeppesen.

Han er ikke i tvivl om, at idyllen er værd at beskytte - også på langt sigt:

»Jeg har intentioner om at beholde huset i lang tid - faktisk resten af min levetid,« siger han.

Det er Syddjurs Kommune, der er primus motor i projektet med det nye dige, som skal opføres langs stranden ved Gåsehage. Her i denne egn af Danmark er der udsigt til en normal havvandstand, der i år 2100 vil være mindst 0,8 m højere end i dag. Kommer der en stormflod, vil den i 2100 være 2,8 meter højere end normalvandstanden i dag, og så bliver store sommerhusområder helt oversvømmet. Til sammenligning blev den hidtil højeste vandstand målt til 1,7 meter over normalen under stormen Bodil i 2013.

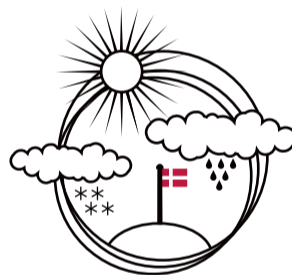
Da sommerhusene i Gåsehage er bygget på et tidspunkt, hvor stigende vandstand i verdenshavene ikke var det store tema, ligger nogle af dem under en meter over daglig vande. Så der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, hvad der vil ske, når en stormflod rammer i fremtiden.

»Man vil blive ekstremt udfordret. Nogle sommerhusejere kommer til at sidde tilbage helt stavnsbundne, uden at kunne komme af med deres huse. Derfor er man nødt til at gøre noget,« forklarer biolog Steen Ravn Christensen, Syddjurs Kommune, Miljø og Klima.

Løsningen mod indtrængende vand er ved Gåsehage i første omgang at bygge et tre kilometer langt og to meter højt højvandsdige. Det skal laves ved, at der oven på det eksisterende terræn skal fyldes op med en halv meter jord på. Prisen for højvandsdiget er alt i alt 2-3 mio. kr., som sommerhusejerne selv skal betale.

Projektet blev godkendt af kommunen i oktober sidste år, men det er nu sendt videre til Klagenævnet, fordi tre sommerhusejere har klaget over det.

Processen om højvandsdiget ved Gåsehage har stået på i en årrække og givet megen debat blandt beboerne. Så meget, at bestyrelsen for Gaasehage Grundejer-

DANSKERNES KLIMA

Hvordan bliver danskerne påvirket af ekstremt vejr - mere tørke, mere voldsom regn, højere vandstand og stigende grundvand? Vi sætter fokus på danskernes klima.

forening på et tidspunkt gik af. Derefter blev det op til kommunen at køre processen igennem. Nu med det stigende fokus på klimaforandringer er der ifølge Henrik Jeppesen øget forståelse for projektet. Han er nu værende formand for grundejerforeningen.

»Det flytter sig langsomt til, at der er færre kritiske røster,« siger han.

Stor millionregning i vente

Men højvandsdiget er kun første skridt i klimatilpasningen. Sommerhusejerne ved Gåsehage skal i fremtiden formentlig også investere i kloakering og inden for en horisont på 25 år også i hård kystsikring. Og så bliver millionregningen langt højere.

Årsagen er, at det i de lavest liggende sommerhuse simpelthen kan være svært at skylle ud i toiletterne, når grundvandet står højt, samt at havet hvert år æder flere meter af kysten. Begge dele bliver ifølge Steen Ravn Christensen kun værre i fremtiden.

»Tendensen er, at grundvandet kommer tættere og tættere på jordoverfladen. Derfor oplever vi alle de problemer med, at man ikke kan nedrive spildevand, at markerne bliver våde, at der bliver fugtigt inde i sommerhusene. I dag er et sommerhus med haver og parketgulve noget helt andet end tidligere, da sommerhuse var træhytter på 30-50 kvm. Det stiller også krav til, at grundene er tørre hele året,« siger han.

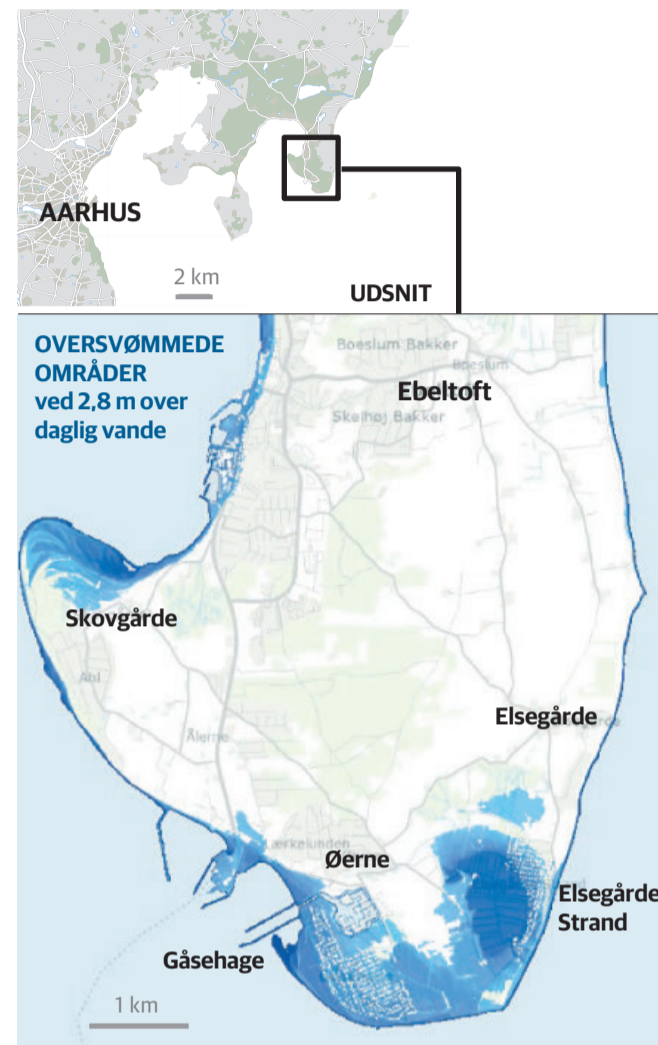
Der er flere årsager til, at Syddjurs Kommune er aktiv i forbindelse med at havet stiger, og vejret bliver mere ekstremt. Kommunen huser bl.a. en række udsatte sommerhusområder, og ved at italesætte klimatilpasning er det kommunens opfattelse, at sommerhusejerne tager ejerskab og bliver opmærksomme på, at noget skal gøres. Det kombineret med »rettidig omhu« giver de bedste og billigste løsninger for ejerne, mener Steen Ravn Christensen. Samtidig er

Henrik og Lisbeth Jeppesens hus ligger i første række til vandet, der er ca. 200 meter væk. Andre sommerhusejere i området bor endnu tættere på havet. Foto: Stine Rasmussen

Sådan kan vandet ramme sommerhusene

Når en storm – en såkaldt 100 års hændelse – rammer sommerhusene ved **Gåsehage** og **Elsegårde Strand** forudser klimamodellerne, at vandstanden vil stå 2,8 meter over dagligt vande i dag. Så vil området se sådan her ud, hvis vandet ikke forhindres i at trænge ind. Modellen tager afsæt i et middelscenarie fra FN's Klimapanel, som Miljøministeriet har anbefalet kommunerne at anvende ved udarbejdelse af risikokort.

KILDE: SYDDJURS KOMMUNE GRAFIK: AGNETE HOLK

de mange sommerhusgæster og turistudvikling vigtige for kommunen.

Foruden at husene simpelthen risikerer at blive oversvømmede, bekymrer det på rådhuset f.eks. også, at den stigende grundvandstand kan gøre det svært at hejse det blå flag som symbol på rent badevand, fordi mere forurening blev skyllet ud.

»I sommeren 2017, hvor det regnede rigtig meget, havde vi problemer med at oprettholde standarderne for rent badevand,« siger Steen Ravn Christensen.

Rettidig omhu i Elsegårde

I et andet sommerhusområde forsøger husejerne med hjælp fra kommunen også at udvise »rettidig omhu« i forhold til klimaet. I Elsegårde få kilometer fra Gåsehage kæmper sommerhusejerne med nogle af de samme problemer. Her ligger nogle af sommerhusene knap en meter under den nuværende vandstand i havet, og var det ikke for en pumpe og en kanal, Tuekærgrøften, der dræner området, ville der stå måske en meter vand på nogle af de grunde, hvor der i dag er opført sommerhuse. Problemet er, at udløbet af kanalen ofte sander til, og at vandet ikke kommer ordentligt væk.

»Området risikerer i fremtiden at blive oftere oversvømmet – samtidig med at den stigende havvandstand også kan føre til, at vandet fra åen ikke kan løbe ud. Mange beboere i området kender slet ikke til de problemer, der er i vente,« siger Steen Ravn Christensen.

Nu har Syddjurs Kommune med held opfordret husejerne til at lave et besluttet klimamalav, der skal være med til at tage hånd om problemerne. Det fungerer som en form for ambassadør for kommunen.

»Sommerhusejerne havde en forventning om, at vi løste problemet – nu har de forstået, at det gør vi ikke. De skal først og frem-

mest selv finde løsningen og tage ansvar for den. Det kommer der ofte en både bedre og billigere løsning ud af,« siger Steen Ravn Christensen. Han oplyser, at sommerhusejerne på sigt næppe undgår at skulle investere i en række forskellige tekniske tiltag som f.eks. bedre pumpe løsninger og byggeri af et dige.

Michael Ravn, der har haft et sommerhus i Elsegårde i 10 år, er bestyrelsesmedlem i klimalauget. Han understreger, at lavet ikke har lagt sig fast på, hvilke løsninger der skal til for at tilpasse sommerhusområdet til klimaforandringerne, men at investeringer er nødvendige.

»Helt grundlæggende for at værdisikre det område, som vi har investeringer i, og som vi alle holder rigtig meget af. Vi ved, at der sker klimaforandringer, og der er nogle dystre prognoser, når man kigger ud i fremtiden. For at være på forkant med udviklingen har vi lavet det her klimamalav, så Elsegårde også i fremtiden kan være verdens dejligste sommerhusområde,« siger han.

Milliardudgifter i vente

Elsegårde og Gåsehage er langt fra de eneste områder i Danmark, hvor beboerne står over for omfattende udgifter til at håndtere klimaforandringerne. Andre steder står man oftere i endnu mere vand – bogstavelig talt måske helt op til knæene. Et af de mest kendte områder er Jyllinge Nordmark, hvor husene jævnlige bliver oversvømmede, og

500 ejendomme skal beskyttes mod stormflod og oversvømmelser fra Roskilde Fjord.

Som tidligere omtalt i Jyllands-Postens klimaserie skal der over hele landet bruges mange milliarder på sikring mod oversvømmede kældre, stigende havvandstand, ind-

trængende regnvand og grundvand i marker og haver.

Ifølge kommuneforeningen, KL, er det ikke usædvanligt, at der som i Syddjurs er en forventning hos mange klemte borgere om, at det offentlige har et ansvar for at imødegå skaderne.

»Det er sådan, at rigtig mange forventer, at kommunen betaler for klimatilpasningen i alle tilfælde. Men lovgivningen siger noget andet,« siger chefkonsulent Lars Kaalund.

Ifølge ham er det i langt de fleste tilfælde grundejerne, der selv skal betale, når ejendommen skal beskyttes mod klimaforandringer. Princippet er, at den enkelte husejer skal betale alt efter den nytte, han eller hun får.

Kun når det handler om klimasikring ved kysten og langs havet kan kommunerne i meget begrænset omfang deltage – f.eks. ved at hæve kajanten i en havn. Ellers skal man også her betale efter nytteværdien, forklarer Lars Kaalund.

For at få mere gang i klimatilpasning rundt omkring foreslår KL nu et nyt finansieringssystem, der bl.a. kan give klimatrængte husejere mulighed for at optage bil-

ligere lån med en lang løbetid på 50 år. Lån som kommunerne garanterer, og som en gruppe af husejere kan optage kollektivt hos f.eks. Kommunekredit.

Ros til finansiering

I sommerhusene i Syddjurs er der ros til en bedre finansieringsordning.

»Kan vores projekter finansieres over en meget lang periode, vil de ikke påvirke den enkelte ret meget. Den sommerhusejer, der ligger forholdsvis højt, kan måske også blive lidt mere motiveret til at betale,« siger Henrik Jeppesen fra Gåsehage.

Også Michael Ravn fra Elsegårde mener, at finansieringsordningen sammen med en bedre koordineret indsats – f.eks. ved at oprette klimamalav – kan være med til at gøre klimainsatsen mere effektiv. Ifølge ham er det ikke enkeltstående personer eller en forening, der kan løse klimaudfordringerne alene, for hvis naboen ikke er med på det, »så batter det ikke så meget.«

»Det er nok kommet bag på mange, at det er den enkelte grundejers ansvar at klimasikre sin ejendom. Det kan være med til at sikre, at vi laver en samlet indsats, så vi ikke sidder hver især bag vores ligusterhæk og sender vrede mails til kommunen, Kystdirektoratet eller hvem man nu kunne finde på at sende til,« siger han.

Selv om Syddjurs Kommune – som ved andre klimatilpasningsprojekter – har tænkt sig at lægge pengene ud for det kommende højvandsdige ved Gåsehage og efterfølgende indkræve pengene direkte hos sommerhusejerne, er der også ros på rådhuset i Ebeltoft til en evt. ny finansieringsordning.

»Det lyder som en god idé, og det vil kunne hjælpe til, at nogle af dem, der er økonomisk trængt, også vil kunne se sig selv i de nødvendige projekter,« siger Steen Ravn Christensen.

”

Man vil blive ekstremt udfordret. Nogle sommerhusejere kommer til at sidde tilbage helt stavnsbundne, uden at kunne komme af med deres huse. Derfor er man er nødt til at gøre noget.

Steen Ravn Christensen, biolog, Syddjurs Kommune, Miljø og Klima